

Kinderboekenweek 2023

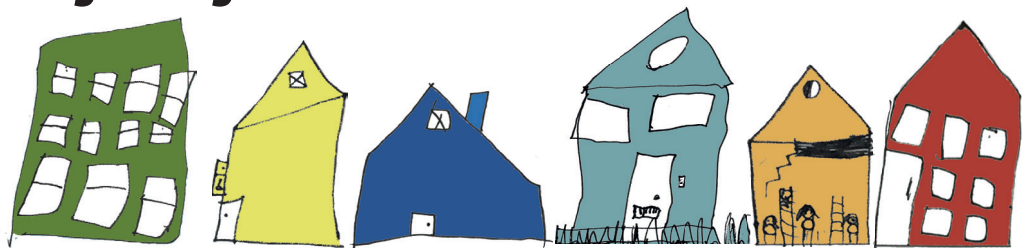

Bij mij thuis
taalrondes bij boeken

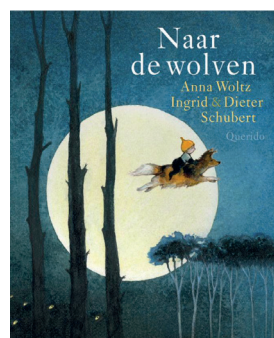

Bij mij thuis

stichting
taal
vorming

Bij het thema van de Kinderboekenweek 2023, zijn talloze goede onderwerpen voor taalrondes te verzinnen. Zie ook de 'Sleutels', die gratis te downloaden zijn. De taalrondes in deze lesbrief beginnen allemaal met een boek. Uit ieder boek is een onderwerp gehaald waar een taalronde bij bedacht is. Die vind je op de bladzijden hierna. In elk boek schuilen echter vele onderwerpen, dus laat je niet beperken door welke hier gekozen zijn. Laat je inspireren door deze lessen en gebruik boeken niet alleen om fijn in te lezen maar ook als startpunt van plezier in vertellen en schrijven.

Groep 1 - 2

Nieuwe mensen en
dingen in je huis
blz. 2

Groep 3 - 4

Geluiden in je
huis
blz. 4

Groep 5 - 6

Thuis
onderhandelen
blz. 6

Groep 7 - 8

Rommel en
opruimen
blz. 8

Dit heb je nodig

Voor iedereen die meedoet:

- een potlood of een pen
- een onderlegger (stevig karton o.i.d. om in de kring op schoot onder je papier te leggen)
- half A-4 papier met drie tekenvakjes (1 - 4)
- half A-4 papier met vier tekenvakjes (3 - 4)
- klein blaadje voor een schrijflijstje (5 - 6)
- een staand A-4 papier met bovenin een groot tekenkader

(Je kunt verschillende tekenkaders downloaden van <https://www.taalvorming.nl/les-ideeen/>)

Dit past bij

Thema

Bij mij thuis

Genre

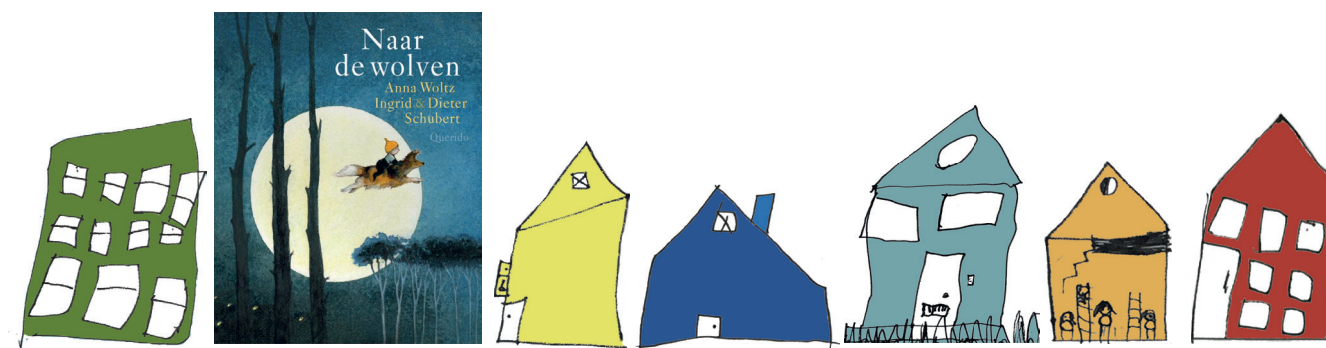
Ervaringstekst (1 - 2)
Stripverhaal (3 - 4)
Poëtische tekst (5 - 6)
Ervaringstekst met
dialogoog (7 - 8)

Groep

1 - 2
3 - 4
5 - 6
7 - 8

Nieuwe mensen en dingen in je huis

Groep 1 - 2

Boek:

Naar de wolven, Anna Woltz en Ingrid en Dieter Schubert, Querido 2019

Natuurlijk kun je bij het thema *Bij mij thuis* ook boeken gebruiken die niet in de aanbevelingslijst staan. *Naar de wolven* is zo'n boek. Het gaat over Fabeltje, een hond die thuis de liefste is. Maar dan komt er opeens een nieuw speeltje voor de baasjes, Benjamin. Iedereen vindt de baby lief, maar de buurman tilt hem op en zegt 'hé schreeuwlelijk, pas maar op of je gaat naar de wolven'. Dat lijkt Fabeltje een goed idee.

Een boek om een paar keer voor te lezen en in de boekenhoek door kleuters te laten bekijken en goed voor een taalronde over nieuwe mensen en dingen in je huis en hoe moeilijk dat soms is.

In de kring

Iedereen zit in de kring. Lees het boek voor en laat de prenten zien. Bespreek kort met de kinderen wat er in het boek allemaal gebeurt.

Vertelronde

Begin met een eigen voorbeeld over een keer dat er iets nieuws bij jou in huis kwam wat je je nog goed herinnert. Het kan over een baby gaan, die geboren werd, maar ook over bezoek dat bleef logeren. Of over de oude bank die weg moest en toen kwam er een nieuwe. Het onderwerp kan 'breed' beginnen en afhankelijk van de ervaringen die verteld worden, toegespitst worden op 'wat dacht je' en/of 'wat deed je'. Vragen die je kunt gebruiken:

- o Wie weet nog dat er een nieuw mens(je) bij jou thuis bij kwam? Wat veranderde er toen voor jou?
- o Bij wie kwam wel eens iemand een paar dagen logeren? Wat was er toen anders?
- o Wie vond het moeilijk toen je lievelingskleren of – schoenen te klein waren en je nieuwe moest? Wat zei je toen of wat deed je?
- o Wie weet nog dat hij een nieuw bed kreeg? Hoe ging dat? Wat gebeurde er met je oude bed?
- o Of een nieuwe kamer? Of iets anders nieuw.
- o Wie is er wel eens jaloers op zijn kleine broertje of zusje? Of op zijn papa of mama? (deze vraag is meestal geen goede startvraag, maar kan wel later in het gesprek gesteld worden)

Lijstje tekenen

Iedereen krijgt een vel met drie kleine hokjes, een onderlegger en een potlood. Opdracht:

- Vakje 1: Teken een mens die er bij jou thuis bij kwam (iemand die kwam logeren of spelen mag ook).
- Vakje 2: Teken een ding dat er bij jou thuis bij kwam
- Vakje 3: Nog iets nieuws wat er gebeurde bij jou thuis (een dier mag ook)

Nieuwe mensen en dingen in je huis

(In groepen die niet gewend zijn aan taalrondes kun je het onderdeel lijstjes maken ook overslaan. Dan ga je gelijk na de vertelronde door naar het maken van een grote taaltekening. Ook kun je het lijstje beschouwen als eindproduct waar je hun verhaal bij kunt schrijven. Ga dan door bij *.

Tweetalgesprekken

Deel de groep in tweetallen in en laat de kinderen om de beurt aan hun maatje vertellen over één van de mensen, dieren of dingen die bij hen thuis nieuw waren.

Taaltekenen en bijschrijven

Opdracht: Teken in het kader op het papier één van de mensen of dingen die er bij jou thuis nieuw bij kwamen en teken jezelf erbij. Kun je aan je gezicht zien of je er blij van werd? Of verdrietig? Of jaloers?

*Schrijf de verhalen van de kinderen onder hun tekening in de ik-vorm. Bij alle kinderen schrijven is fantastisch maar wel een klus. Idee: Doe er een paar tijdens de les en de rest in de loop van de dag, bijvoorbeeld bij het buitenspelen op de rand van de zandbak. Of schrijf bij één tafelgroepje, doe de andere in de rest van de week na een korte reminder en het voorlezen van een paar teksten van de vorige groepjes.

Boekje maken

Maak een boekje van de tekeningen, lees het voor en zet het bij **Naar de wolven** in de boekenhoek. Of gebruik de taaltekeningen na het voorlezen voor een kleine tentoonstelling.

Over geluiden in je huis

Groep 3 - 4

Boek:

Dit gebeurde allemaal echt, Joukje Akveld en Kees de Boer, Querido Tijgerlezen 2022

Cees wil een boek lezen, maar dat lukt niet door alle herrie die de burens maken. Cees wordt woedend en wat er dan gebeurt.... In dit Tijgerlezen-boek loopt het helemaal uit de hand, fictie op zijn best. Het boek kan na het voorlezen ook zelf gelezen worden door de kinderen. Dit boek is de start van een taalronde over geluiden die je hoort in huis.

Snelle korte ronde

Iedereen in de kring. Om de beurt kort één geluid noemen dat je hoort als je thuis bent. Begin zelf met een eigen voorbeeld, benoem alleen het geluid (bijvoorbeeld de hond van de burens, het gezoem van de ijskast, de radio van de schilders aan de overkant). Vertel verder nog niks en de kinderen vertellen verder ook nog niks.

Introductie

Laat het boek zien en lees het voor. Dat gaat niet zo makkelijk, omdat er een vogel is die commentaar geeft. In het boek is die tekst in het geel gemarkeerd. Als er nog een goede lezer in de klas is (stagiair, leerling van groep 7...) kan die de commentaren van de vogel voorlezen. Zo niet: improviseer.

Vertelronde

Startvraag voor gesprek in de kring:

o Wie heeft er ook wel eens dat je thuis een geluid hoort, dat je helemaal niet wilt horen?

Zelf beginnen met een voorbeeld helpt de kinderen op weg.

Vragen die je kunt stellen:

o Wie hoort er wel eens een geluid als hij in bed ligt? Wat is dat precies? Wat doe je dan?

o Wie hoort de burens? Wat voor geluid is dat? Wat denk je dan?

o Wie hoort er dieren binnen of buiten? Welk dier en welk geluid? Wat denk je dan? En wat doe je dan?

o Wie maakt er zelf wel eens geluid, dat anderen niet willen horen? Wat gebeurt er dan?

Vraag de kinderen om gedetailleerd te vertellen:

o Op welk moment hoor je het geluid? Hoe klinkt het? Wat doe je dan precies? Of wat denk je?

Lijstje maken

Blijf in de kring. Iedereen krijgt een onderlegger, een blaadje met drie kadertjes en een potlood. Opdracht: Maak drie kleine tekeningetjes of schrijf drie woorden: drie geluiden die je wel eens hoort als je thuis bent.

Over geluiden in je huis

Tweetalgesprekken

Deel de klas in tweetallen in. Opdracht: Kies één geluid uit van je lijstje en vertel hoe dat precies ging aan je maatje.

Taaltekenen en (bij)schrijven

Iedereen gaat weer naar zijn eigen plek en krijgt een blaadje met 4 hokjes en plek eronder voor korte stukjes tekst.

Kom terug op het voorgelezen boek en laat weer een paar bladzijdes zien: *Cees gaat lekker naar de schommelbank om te lezen, dan komt het geluid: wie maakt dat? Dan wordt ze heel boos en doet ze iets. Maar aan het eind is het allemaal echt verzonnen.*

Iedereen gaat nu een strip maken van zijn eigen geluid, waar hij net over heeft verteld:

- Tekening 1: Jezelf en wat je aan het doen bent
- Tekening 2: Wie/wat maakt een geluid?
- Tekening 3: Hoe zie jij eruit? Wat ga je doen? (Wat je echt deed of wat je had willen doen)
- Tekening 4: Hoe loopt het af?

Kinderen schrijven korte stukjes tekst onder hun tekeningen en/of worden daarbij geholpen.

Boekje maken

Als het klaar is: Maak een boekje van de tekeningen, lees het voor en zet 't in de boekenhoek bij **Dit gebeurde allemaal echt**. Of maak een tentoonstelling van de strips.

Thuis onderhandelen

Groep 5 - 6

Boek:

Ik denk dat ik ontvoerd ben, Pim Lammers, Querido 2022

Dit boek staat vol gedichten over dagelijkse situaties en over mensen met wie je samenleeft. Vol onderwerpen ook, waar je een taalronde over zou kunnen houden: broers of zussen waar je ruzie mee hebt, een opa die verhalen vertelt, moeders die alles weten. Een boek waar je nog weken na de Kinderboekenweek onderwerpen uit kunt halen. Deze les gaat over onderhandelen thuis naar aanleiding van het gedicht *Huisdier* op pagina 44. Deze les is ook geschikt voor groep 7/8. Het is handig om het boek met de gedichten van Pim Lammers al een week van tevoren in de klas te leggen. Dan kunnen kinderen er alvast in lezen. Je kunt ook kinderen in de dagen voor de Kinderboekenweek vragen wie er een gedicht uit wil voorlezen. Een week lang elke dag een gedicht uit het boek laat de kinderen wennen aan poëtische teksten.

Korte snelle ronde en introductie onderwerp

In de kring noemt ieder om de beurt iets wat er bij hem/haar thuis pas is bijgekomen. Begin zelf met een eigen voorbeeld, noem alleen het ding. Het is handig als je in je eigen voorbeeld iets kiest waar je later over kunt vertellen dat er om gezeurd is of onderhandeld. Vertel verder nog niks en de kinderen vertellen verder ook nog niks. Lees daarna het gedicht *Huisdier* op pagina 44 voor. En nog een keer, de tweede keer wordt het duidelijker wat het een gedicht maakt: herhaling, ritme. Laat de regelverdeling even aan iedereen zien en zet een foto van het gedicht op het digibord.

Vertelronde

Haal je eigen voorbeeld aan en vertel wat er aan vooraf ging voordat het er was. Startvraag voor het gesprek:

- o Wie heeft er gezeurd of lang moeten praten om datgene wat hij net in de kring vertelde? Hoe ging dat precies? Het mag ook over iets gaan wat je niet in de kring vertelde, maar wat je nu te binnen schiet.

Vragen die je kunt stellen:

- o Hoe begon het idee dat iets er moest komen? Wie begon ermee en hoe was de eerste reactie?
- o Hoe lang duurde het voordat het er kwam en hoe praatten jullie erover thuis?
- o Wat gaf uiteindelijk de doorslag?
- o Was het een verrassing dat het er kwam? Wat dacht en wat zei je toen je het zag?
- o Verlanglijstjes voor je verjaardag en Sinterklaas. Hoe gaat het daarmee? Praat je daar met je ouders/verzorgers over? Wat zeggen ze dan?
- o Wie onderhandelt er wel eens, niet over een ding dat je wilt hebben, maar bijvoorbeeld over hoe laat je thuis moet zijn? Of hoe laat je naar bed gaat? Hoe gaat dat precies?

Thuis onderhandelen

Lijstje maken

Iedereen in de kring krijgt een onderlegger, potlood en A-6 papier (dus klein). Opdracht: Schrijf een aantal dingen op bij jou thuis, waar je om gezeurd of over onderhandeld hebt.

Tweetalgesprekken

Deel de klas in tweetallen in. Opdracht: Kies één situatie uit van je lijstje en vertel hoe dat precies ging aan je maatje.

Voorbereiding voor het schrijven

Bekijk nog eens het gedicht *Huisdier* met elkaar op het digibord. Bespreek een paar kenmerken: rijmt het? Nee dus...meestal niet. Afbreken van regels. Herhaling. Het gedicht start met de aanleiding: die foto waar net nog een huisdier op past. Schrijf dan je eigen gedicht op het bord als 'model'. Door zelf hardop na te denken tijdens het schrijven, kun je laten zien hoe dat gaat. Je kunt kiezen om een aantal aspecten laten zien. Niet alles hoeft, stem af op je groep. Kies bijvoorbeeld:

- o Het hoeft niet te rijmen
- o Schrap alle overbodige woorden
- o Hele zinnen hoeven niet
- o Denk na over de bladspiegel, wanneer begin je op een nieuwe regel

Opdracht op het bord: Schrijf een gedicht over wat je net in het tweetal hebt verteld. Let er in ieder geval op dat het er moet uit zien als een gedicht. En er zit herhaling in. Je kunt beginnen met de aanleiding net zoals de foto in het gedicht.

Schrijven

Iedereen naar zijn eigen tafel. Laat de kinderen lekker hun gang gaan. Hulpmiddel bij kinderen die toch een doorlopend verhaal gaan schrijven: Schrijf elke zin op een aparte regel. Je kunt die dan losknippen en de volgorde veranderen, of de zin door midden knippen.

Voorlezen uit eigen werk

Laat de kinderen even oefenen in tweetallen of in hun tafelgroep. En daarna laten voorlezen in de hele groep. Dat hoeft niet allemaal achter elkaar. Kan ook verdeeld over een hele week bijvoorbeeld.

Tentoonstellen en/of eigen boekje maken

Wanneer je er tijd aan wilt en kunt besteden: laat de gedichten op een mooi vel schrijven, met een tekening van het voorwerp erbij laten. Maak dan een mooi boekje of een mooie tentoonstelling.

Rommel en opruimen

Groep 7 - 8

Boek:

Het Ministerie van Oplossingen en het veel te volle huis, Sanne Rooseboom, Van Goor 2019

Vijf delen telt de serie van *Het Ministerie van Oplossingen* al. De eerste verscheen in 2016. Series zijn een goede manier om van aarzelende lezers betere lezers te maken. Het kost even tijd om van tevoren wat te vertellen over de hoofdpersonen van het boek en wat het Ministerie van Oplossingen allemaal doet. Maar wellicht zijn er al betere lezers, die je kunnen helpen met wat informatie, die handig is over de serie of over *Het veel te volle huis*. Het is ook een prima voorleesboek trouwens.

Wat handig is om van tevoren te weten: het Ministerie van Oplossingen bestaat uit een aantal kinderen: Nina, Alfa, Kai en Ruben en twee oude dames, Mevrouw Vis en Tirza. Ze zoeken problemen van mensen, die om een oplossing vragen. Maar die mensen mogen niet weten wie ze zijn en wat ze doen. In dit boek hebben ze ontdekt dat de invalmeester van groep 3 een probleem heeft: het huis van zijn vader. We beginnen als de kinderen voor het eerst in dat huis naar binnen gaan. Een taalronde over rommel en opruimen.

Korte snelle ronde

Iedereen in de kring noemt om de beurt op welk plekje het bij hem/haar thuis de rommelig is.

Introductie en voorlezen

Introduceer het boek en deel de voorkennis die nodig is om te begrijpen wat je zo meteen voorleest. Dat kan al dan niet met behulp van kinderen die de serie kennen. Lees dan een stuk van het hoofdstuk '*Het veel te volle huis*' (bladzijde 61 tot 64 bijna onderaan tot en met 'Poehee').

Vragenkring

Iedereen zit in de kring zo dat hij makkelijk kan opstaan. De leerkracht begint met vragen stellen die beginnen met 'Wie heeft dat ook dat...' Iedereen die dat ook heeft gaat staan, twee kinderen krijgen een vertelbeurt, de rest gaat weer zitten. En dan komt de volgende vraag. Vragen die je bijvoorbeeld kunt stellen:

- o Wie moet er elke week zijn kamer opruimen?
- o En wie nooit?
- o En wie soms?
- o Wie heeft er wel eens ruzie over opruimen?
- o Wie bewaart er zelf veel dingen?
- o Wie wil vertellen over degene die bij jou thuis de meeste dingen bewaart? Hoe gaat dat?
- o Wie kent er iemand die echt heel veel bewaart? Dus een problematische verzamelaar is zoals de vader van meester Isaac?
- o Wie moet er wel eens helpen met andere dingen opruimen dan die van jezelf?

Rommelen en opruimen

- o Wie ruimt er wel eens buiten dingen op? Bv. plastic dat ergens ligt?
- o Wie heeft er een verzameling? Hoe groot mag die worden?

Lijstje maken

Iedereen blijft in de kring en krijgt een onderlegger, potlood en A-6 papier (dus klein). Opdracht: Schrijf een aantal momenten op waarop je iets mee maakte met opruimen.

Tweetalgesprekken

Deel de klas in tweetallen in. Opdracht: Kies één moment uit van je lijstje en vertel hoe dat precies ging aan je maatje.

Schrijven

Iedereen zit weer op zijn eigen plek. Schrijfopdracht: Schrijf het verhaal dat je net verteld hebt zo precies mogelijk op, zodat de lezer het voor zich kan zien. Als je wilt kun je stukjes dialoog of directe rede erin gebruiken. (Leg, als dat nodig is, nog even uit wat dialoog en directe rede is: je kunt het stuk uit het boek gebruiken, dat aan het begin van de les is voorgelezen, daar staan stukjes directe rede en dialoog in.)

Taaltekenen

Tekenopdracht: Teken de plek waarop het moment zich afspeelt zo precies mogelijk.

Voorlezen

Lees de teksten voor in de groep. Elke dag een paar teksten lezen kan, of elkaar de teksten voorlezen in kleine groepen. Bedoeling is dat kinderen elkaars verhalen horen en lezen.

Tentoonstellen en/of eigen boekje maken

Maak een tentoonstelling of een boekje van de teksten en de tekeningen.